

TIESU EKSPERTU PADOME

Mūkusalas ielā 41b, Rīgā, LV-1004, tālrunis: 67063867, fakss: 67063860
e-pasts: tiesueksperti@ta.gov.lv

Rīgā

Tiesu ekspertu kandidātu apmācības programma

Personas psiholoģiskā stāvokļa izpēte (specialitātes kods 26.01)

(Apmācību programma - 110 akadēmiskās stundas (1 akadēmiskā stunda – 45 min.))

Nr.p.k.	Tēmas nosaukums	Ilgums (akad. stundas)	Obligāti veicamo mācību ekspertīžu eksperta atzinumu skaits	Recenzējamo mācību ekspertīžu eksperta atzinumu skaits
1.	Vispārējie jautājumi 1. Tiesu psiholoģiskās ekspertīzes (turpmāk – TPE) būtība 2. TPE priekšmets, mērķis un uzdevumi 3. TPE metodes 4. Tiesu psiholoģijas eksperta darbība kompleksajās tiesu ekspertīzēs	6		
2.	TPE atzinuma veidošana	4		
3.	1. <u>Individuāli psiholoģisko personības īpatnību ekspertīze un to ietekme uz apsūdzētā (aizdomās turētā, tiesājamā, cietušā, liecinieka) uzvedību izpētāmajā situācijā</u> 1.1. Individuāli psiholoģisko personības īpatnību izpētes juridiskā nozīme 1.2. Individuāli psiholoģisko personības īpatnību ekspertīzes būtība, izpētes uzdevumi un priekšmets 2. <u>Apsūdzētā (aizdomās turētā, tiesājamā) emocionālā stāvokļa noteikšanas ekspertīze, viņam inkriminētā noziedzīgā nodarījuma laikā</u> 2.1. Emocionālo stāvokļu izpētes juridiskā nozīme 2.2. Emocionālo stāvokļu veidi:	68	5 TPE (tai skaitā cietušajiem, apsūdzētajiem, vai aizdomātajiem turētajiem)	2 TPE (viena apsūdzētajam vai aizdomātajam, otra – cietušajam)

	2.2.1. Afekts (klasiskais fizioloģiskais afekts, kumulatīvais afekts, afekts uz alkohola reibuma fona). Tā veidošanās mehānisms, pazīmes un fāzes. Fizioloģiskā afekta un pataloģiskā afekta atšķirības 2.2.2. Psihiskais sasprindzinājums 2.2.3. Psihiskais uzbudinājums 2.2.4. Stress 2.2.5. Frustrācija 3. <u>Nepilngadīgā apsūdzētā (aizdomās turētā, tiesājamā) spēju saprast un apzināties savu prettiesisko darbību faktisko raksturu un sabiedrisko bīstamību ekspertīze</u> 3.1. Nepilngadīgas personas TPE norises un veikšanas īpatnības 3.2. Nepilngadīgās personas TPE juridiskā nozīme 3.3. Nepilngadīgā apsūdzētā (aizdomās turētā, tiesājamā) spēju saprast un apzināties savu prettiesisko darbību faktisko raksturu un sabiedrisko bīstamību ekspertīzes būtība, izpētes uzdevumi un priekšmets 4. <u>Apsūdzētā (aizdomās turētā, tiesājamā, cietušā, liecinieka), tai skaitā arī mazgadīgā un nepilngadīgā, spēju adekvāti uztvert lietai nozīmīgus apstākļus un atbilstoši par tiem liecināt ekspertīze</u> 4.1. Apsūdzētā (aizdomās turētā, tiesājamā, cietušā, liecinieka), tai skaitā arī mazgadīgā un nepilngadīgā, spēju adekvāti uztvert lietai nozīmīgus apstākļus un atbilstoši par tiem liecināt izpētes juridiskā nozīme 4.2. Apsūdzētā (aizdomās turētā, tiesājamā, cietušā, liecinieka), tai skaitā arī mazgadīgā un nepilngadīgā, spēju adekvāti uztvert lietai nozīmīgus apstākļus un atbilstoši par tiem liecināt ekspertīzes būtība, izpētes uzdevumi un priekšmets 5. <u>Cietušās personas spēju saprast ar viņu izdarīto darbību raksturu un nozīmi, kā arī spēju izrādīt pretošanos to izdarīšanai, ekspertīze</u> 5.1. Cietušās personas TPE veikšanas un norises īpatnības. 5.2. Mazgadīgā un nepilngadīgā cietušā TPE veikšanas un norises īpatnības. 5.3. Faktori, kas ietekmē mazgadīgo un nepilngadīgo spēju saprast ar viņu izdarīto darbību raksturu un nozīmi, kā arī spēju izrādīt pretošanos to izdarīšanai			

	5.4. Cietušās personas spēju saprast ar viņu izdarīto darbību raksturu un nozīmi, kā arī spēju izrādīt pretošanos to izdarīšanai izpētes juridiskā nozīme 5.5. Cietušās personas spēju saprast ar viņu izdarīto darbību raksturu un nozīmi, kā arī spēju izrādīt pretošanos to izdarīšanai ekspertīzes būtība, izpētes uzdevumi un priekšmets 5.6. Cietušās personas piedalīšanās tiesas sēdē, izmeklēšanas darbībās, konfrontācijā u.c. 6. <u>Vardarbības (seksuālās, fiziskās un emocionālās) seku izpausmju konstatācijas ekspertīze cietušajai personai</u> 6.1. Vardarbības seku izpausmju konstatācijas ekspertīzes juridiskā nozīme 6.2. Vardarbības seku izpausmju konstatācijas ekspertīzes būtība, izpētes uzdevumi un priekšmets 6.3. Faktori, kas ir jāņem vērā veicot vardarbībā cietušo mazgadīgo un nepilngadīgo personu ekspertīzi 7. <u>Mirusās personas, pirmsnāves emocionālā stāvokļa, rīcības motivācijas, individuāli – psiholoģisko īpatnību ekspertīze</u> 7.1. Pēcnāves ekspertīzes veikšanas juridiskā nozīme 7.2. Pēcnāves ekspertīzes veikšanas un norises īpatnības 8. <u>Psiholoģisko apstākļu ekspertīze, kuriem ir būtiska nozīme, lai atrisinātu jautājumu par bērna aprūpes tiesību un bērna dzīves vietas noteikšanu vecāku laulības šķiršanas gadījumā; lai atrisinātu jautājumu par vecāku tiesību atņemšanu vai atjaunošanu; lai atrisinātu jautājumu par bērna adopciju vai adopcijas atsaukšanu</u> 8.1. Ekspertīzes būtība un izpētes uzdevumi, lai atrisinātu jautājumu par vecāku aizgādības tiesībām pār bērnu 8.2. Ekspertīzes būtība un izpētes uzdevumi un priekšmets, lai atrisinātu jautājumu par vecāku ikdienas aizgādības noteikšanu un saskarsmes tiesību noteikšanu 8.3. Ekspertīzes būtība, izpētes uzdevumi un priekšmets, lai atrisinātu jautājumu par vecāku aizgādības tiesību atņemšanu vai atjaunošanu 8.4. Ekspertīzes būtība, izpētes uzdevumi un			

	priekšmets, lai atrisinātu jautājumu par bērna adopciju vai adopcijas atsaukšanu <u>9. Morālā kaitējuma seku ekspertīze</u> 9.1. Morālā kaitējuma seku izpētes juridiskā nozīme 9.2. Morālā kaitējuma seku izpētes būtība, izpētes uzdevumi un priekšmets			
4.	Kompleksās tiesu psiholoģiskās un tiesu psihiatriskās ekspertīzes (KTPPE) 1. Tiesu psiholoģijas eksperta kompetence KTPPE par personas individuāli psiholoģisko īpatnību izpēti 2. Tiesu psiholoģijas eksperta kompetence KTPPE par personas afekta stāvokļa izpēti 3. Tiesu psiholoģijas eksperta kompetence KTPPE nepilngadīgajiem apsūdzētajiem 4. Tiesu psiholoģijas eksperta kompetence KTPPE par personas spēju adekvāti uztvert lietai nozīmīgus apstākļus un atbilstoši par tiem liecināt 5. Tiesu psiholoģijas eksperta kompetence KTPPE cietušajiem 6. Tiesu psiholoģijas eksperta kompetence pēcnāves KTPPE 7. Tiesu psiholoģijas eksperta kompetence KTPPE civillietās 8. Tiesu psiholoģijas eksperta kompetence izlemjot jautājumu par pieskaitāmību-ierobežotu pieskaitāmību-nepieskaitāmību	32	5 kompleksās tiesu ekspertīzes, kurās viens no ekspertiem ir tiesu psiholoģijas eksperts	1 kompleksā tiesu ekspertīze, kurā viens no ekspertiem ir tiesu psiholoģijas eksperts
	Kopā:		10	3

Literatūra:

1. Medicīnas tehnoloģija: "Tiesu psiholoģiskā ekspertīze", <http://www.vsmatva.gov.lv/AML>.
2. Smilgainis V., Veitnere I. (1997). Tiesu psiholoģiskā ekspertīze. R.: LU.
3. Ackerman M. (2006). Forensic Report Writing. Journal of Clinical psychology, 62 (1), 59-72.
4. Gacono C.B. (2002). Introduction to a special series: Psychological testing in forensic settings. Internacional Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology, 46(3), 274-280.
5. Maloy J.R. (2000). Forensic Psychological Evaluation. In C.B.Gacono (Ed.) The Clinical and Forensic Assessment of Psychopathy: A Practitioner's Guide . (pp.423-437). Mathwah, NJ.
6. Ackerman M.J. (2001). Clinician's guide to child custody evaluations. NY: John Wiley&Sons, Inc.

7. Koch, W. J., Douglas, K.S., Nicholls, T. L. (2005). Psychological Injuries : Forensic assessment, treatment, and law. Oxford University Press, Inc.
8. Van Dorsten Brent (2002). Forensic Psychology: From classroom to courtroom. Secaucus NJ, USA: Kluwer Academic Publishers.
9. Kuehnle K. (1998). Child sexual abuse evaluation: The scientist-practitioner model. Behavioral sciences and the law, 16, pp.5-20.
10. Richard M. Tang (2006). Developmentally sensitive forensic interviewing of preschool children: some guidelines draw from basic psychology research. Criminal Justice Rewier, 31,2,pp.132-145.
11. Laurence A., Kebbell M., Lewis P. (2006). Considerations for eksperts in assessing the credibility of recovered memories of child sexual abuse. Psychology, Public Policy and Law, 12, 4,pp.419-441.
12. Мамайчук И. И. (2002). Экспертиза личности в судебно-следственной практике. С-П.: Речь.
13. Сафуанов Ф.С. (1998). Судебно-психологическая экспертиза в уголовном процессе. М.: »Смысл».
14. Нагаев В.В. (2003). Основы судебно-психологической экспертизы. М.: «Закон и право».
15. Медицинская и судебная психология (2004). Под ред.Дмитриевой и Сафуанова. М.: «Генезис».
16. Ситковская О., Конишева Л., Коченова М. (2000). Новые направления судебно-психологической экспертизы, М: „Юрлитинформ”.
17. Кудрявцев И. А. (1999). Комплексная судебная психолого-психиатрическая экспертиза, М: МГУ

Tiesu ekspertu padomes priekšsēdētāja

M.Čentoricka

Apstiprināta 2009.gada 15.aprīlī
Tiesu ekspertu padomes sēdē
protokols Nr.10

